

Protokoll fört vid pleniföredragning

Näringsavdelningen
Allmänna byrån, N1

Närvarande	Frånvarande	Justerat
VT - TE - AH-J - AH - FK - AR - CW	HJ	Omedelbart
Ordförande	Föredragande	Protokollförare
Lantråd	Minister	Byråchef
Veronica Thörnroos	Fredrik Karlström	Susanne Strand

Ärende/Dnr/Exp.	Beslut
-----------------	--------

Nr 1

Språklig brist i lag om temporärt kostnadsstöd för företag och avsaknad av laga grund för avräkning av de stöd som beviljats av Ålands landskapsregering (FFS 508/2020)

ÅLR 2020/7719

783 N1

Landskapsregeringen konstaterar att det är en skillnad mellan den svensk- respektive finskspråkiga lagtexten i lag om temporärt kostnadsstöd för företag (FFS 508/2020) som trädde i kraft 1.7.2020. Det gäller grunderna för vilka andra stöd som ska avdras vid Statskontorets beviljande av kostnadsstöd, 5 § 3 mom. 5 punkten.

Landskapsregeringen delar inte uppfattningen att det är den finskspråkiga versionen av lagen som ska tillämpas vid beslutsfattande. Riksmyndigheternas tolkning strider mot grundlagen 17 och 79 §§, språklagen 30–31 §§ och lagen om Finlands författningssamling 11 §. En språkversion går inte före den andra, förutom i fall av översättningar av lagar till samiska, där ursprungliga språkversionen (finska eller svenska) går före den samiska versionen i osäkra fall.

Landskapsregeringen anser inte att det tolkningsvägen går att frångå lagens ordalydelse utan en lagändring. Avvikelserna i texten är allvarliga och har orsakat skillnader i förståelse, tolkning och användning av lagen.

Landskapsregeringen anser därför att det saknas laga grund för att avdra de stöd som beviljats av Ålands landskapsregering då stöd har beviljats enligt lag om temporärt kostnadsstöd för företag (FFS 508/2020).

Landskapsregeringen anser dessutom att riksmyndigheterna genom tolkningen av 5 § 3 mom. 5 punkten i lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (FFS 508/2020), vilken bereddes och trädde i kraft efter att landskapsregeringens åtgärder infördes, inskränker på självstyrelsens handlingsutrymme enligt 18 § 1 mom. 22 punkten i självstyrelselagen (ÅFS 1991:71) om lagtingets behörighet att vidta åtgärder för att främja

näringsverksamheten.

Syftet med lagen om temporärt kostnadsstöd för företag var att underlätta allmänna svårigheter i affärsverksamheten till följd av covid-19-pandemin och konstruerades utifrån omsättning och fasta kostnader. De åländska stöden syftar till att undvika att även bärkraftiga företag som är väl förberedda på de risker som är förknippade med den normala affärsverksamheten försätts i likviditetskonkurs. De åländska stöden beaktar hela företagets likviditetssituation under året och utgör maximalt 20 % av en likviditetskredit upptagen i kreditinrättning.

Genom rikslagens konstruktion med samordning med åländska stöd och statskontorets tolkning av den finskspråkiga lagen urholkas den åländska behörigheten.

Relevant lagstiftning

Genom självstyrelselagen garanteras Ålands status som ett enspråkigt svenskt landskap, vilket är ett undantag från både språklagen och grundlagen i språkligt avseende. Redan tidigare, i Ålandsöverenskommelsen från 1921, har man säkerställt och garanterat den åländska befolkningen bevarandet av bl.a. språket. När man betraktar Finlands och Ålands förhållande till varandra utgör uttryckligen språket en viktig del av samspelet.

Trots det ovan nämnda är vissa finländska språkbestämmelser av intresse. Enligt 17 § 1 mom. i Finlands grundlag (FFS 731/1999) är Finlands nationalspråk finska och svenska. I 2 mom. konstateras att det allmänna ska tillgodose landets finsk- och svenskspråkiga befolknings samhälleliga behov enligt lika grunder. I 79 § 4 mom. i grundlagen konstateras att lagarna stiftas och publiceras på finska och svenska. RP 1/1998 rd utvecklar momentet genom att konstatera de finsk- och svenskspråkiga lagtexternas lika giltighet.

Konsekvenser

Landskapsregeringen godkände stödordningen tillfälligt likviditetsstöd 24.3.2020 och tillfälligt utökad likviditetsstöd 15.5.2020 och stöd kan sökas fram till 30.11.2020. Den statliga lagen om temporärt kostnadsstöd för företag trädde i kraft 1.7.2020 och stöd kunde sökas fram till 31.8.2020.

Motiveringen till landskapsregeringens beslut om de tillfälliga likviditetsstöden är att mildra effekterna av COVID-19 utbrottet som har klassats som en pandemi med risk för stor smittspridning. Utöver de omedelbara effekterna på rörlighet och handel påverkar dessa exceptionella händelser också verksamhetsförutsättningarna för små och medelstora företag samt stora företag inom alla sektorer. De olika åtgärder som vidtagits av staterna, såsom fysiska distanseringsåtgärder, reserestriktioner, karantäner och nedstängningar av verksamhet är avsedda att begränsa effekterna av utbrottet. Dessa åtgärder har emellertid en omedelbar effekt på både efterfrågan och utbudet av varor och tjänster och drabbar såväl exporterande som hemmamarknadsorienterade åländska företag och anställda särskilt inom transport- och turismsektorn. Beroendet av den för Åland så viktiga sjöfarten har snabbt visat spridningseffekter till landbaserade branscher. Den exceptionella karaktären av COVID-19 utbrottet innebär svårigheter för företagen som inte har kunnat förutses, de är av en betydande omfattning och sätter företagens normala marknadsförhållanden ur spel. Även bärkraftiga företag som är väl förberedda på de risker som är förknippade med den normala affärsverksamheten måste kämpa under dessa exceptionella omständigheter, i en sådan grad att deras livskraft kan undermineras.

Problemen för de åländska företagen uppkom direkt som en följd av åtgärder vidtagna av riksmyndigheterna och landskapsregeringen konstaterade att det snabbt krävdes insatser för att undvika att företag på grund av situationen försattes i likviditetskonkurs.

I lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (FFS 508/2020) förutsätts en samordning av stöd så att annat stöd ska avdras enligt 5 § 3 mom. 5 punkten ”*annat än i 1–4 punkten avsett stöd som anvisats i statsbudgeten för att lindra konsekvenserna av covid-19-pandemin och försäkringsersättning i anslutning till covid-19-pandemin.*” I punkterna 1 - 4 räknas andra statliga stödformer upp. Stöden beviljade av landskapsregeringen har inte anvisats i statsbudgeten men med stöd av denna formulering har Statskontoret ändå dragit av landskapsregeringens beviljade tillfälliga likviditetsstöd eller det tillfälligt utökade likviditetsstödet från kostnadsstödssumman som skulle beviljas till åländska företag.

Statskontorets motivering:

”I lagen om temporärt kostnadsstöd för företag 5 § 3 mom. 5 punkt konstateras följande: annat än i 1–4 punkten avsett stöd som anvisats i statsbudgeten för att lindra konsekvenserna av covid-19-pandemin och försäkringsersättning i anslutning till covid-19-pandemin. På motsvarande vis konstateras det i regeringens proposition att: annat stöd som föreskrivits för att lindra effekterna av covid-19-pandemin eller stöd som anvisats i statsbudgeten och försäkringsersättningen i anslutning till covid-19-pandemin. Dessvärre har omnämmandet av ”föreskrivits” fallit bort i den svenskspråkiga lagtexten, trots att det nämns i regeringens proposition samt i den finskspråkiga versionen av lagtexten:

Därmed är varje, i 5 § 3 mom. 5 punkt samt regeringens proposition nämnda faktor (1. annat stöd som FÖRESKRIVITS för att lindra effekterna av covid-19-pandemin 2. stöd som ANVISATS i statsbudgeten 3. försäkringsersättning i anslutning till covid-19-pandemin), i sig en tillräcklig orsak till att en stödform bör beaktas i samordningen med kostnadsstödet. Även om stöden som beviljats av Ålands landskapsregering inte uppfyller punkt 2 (stöd som anvisats i statsbudgeten), så uppfylls punkt 1, och därmed anser Statskontoret att även de två stöden som beviljats av Ålands landskapsregering bör beaktas vid samordningen med kostnadsstödet.”

Åländska företag som har sökt och blivit beviljade tillfälligt likviditetsstöd eller tillfälligt utökat likviditetsstöd av landskapsregeringen har drabbats av Statskontorets beslut att minska kostnadsstödet med de av landskapsregeringen beviljade beloppen. De företag som har drabbats hårdast av riksmyndigheternas beslut om restriktioner till följd av covid-19 är de som nu även drabbas hårdast av tillämpningen av den finskspråkiga lagtexten och konstruktionen som gör att de åländska stöden ska samordnas med dem från riksmyndigheterna.

Beslutet sänds till statsminister Sanna Marin, finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, justitieministeriet, justitiekanslerämbetet, justitieombudsmannen, Finlands riksdag och Självstyrelsepolitiska nämnden samt för kännedom till justitieminister Anna-Maja Henriksson, Statskontoret, riksdagsledamot Mats Löfström, Sveriges generalkonsulat i Mariehamn och språkrådets sekreterare Niclas Slotte.